

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра історії та культури української мови

ТЕХНІКИ ЕФЕКТИВНОГО МОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента
підготовки здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей
першого (бакалаврського) рівня

Луцьк – 2022

Силабус вибіркового освітнього компонента «Техніки ефективного мовного спілкування» для здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей ВНУ імені Лесі Українки першого (бакалаврського) рівня

Розробник:

Локайчук Світлана Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри історії та культури української мови

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови
Протокол № 2 від 14 вересня 2022 року

Завідувач кафедри

проф. Богдан С.К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	для здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 150 / 5		Рік навчання: 2
		Семестр: 3
ІНДЗ: €		Лекції: 10 год.
		Практичні: 20 год.
		Самост. робота: 110 год.
Мова навчання		Консультації: 10 год.
	Форма контролю: залік	
	українська	

II. Інформація про викладача

Локайчук Світлана Михайлівна

Науковий ступінь – кандидат філологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри історії та культури української мови

Контактна інформація: мобільний телефон (067)7465467,

ел. пошта lokaychuk.svitlana@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

Консультації: вівторок., 15.00–16.00, каб. 304, корпус Н

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Освітній компонент (ОК) «Техніки ефективного мовного спілкування» – курс за вибором для здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня. ОК «Техніки ефективного мовного спілкування» має міждисциплінарний характер і забезпечує оволодіння основними знаннями, уміннями та навичками ефективного і правильного мовлення із застосуванням різних вербальних і невербальних засобів, прийомів, технік мовленнєвого впливу.

Програма ОК «Техніки ефективного мовного спілкування» узгоджується із завданням сучасної вищої школи – готувати фахівців відповідно до вимог професійних стандартів: фахово кваліфікованих і мовно компетентних, які б не лише

володіли українською літературною мовою в повсякденно-професійній сфері, а й набули знань про ефективні форми й техніки мовленнєвого впливу на співрозмовника та аудиторію, навичок комунікативно вмотивованого використання мовних засобів.

За своїм змістом цей курс органічно поєднує такі тісно пов'язані між собою тематичні блоки: теоретичні відомості про комунікативну грамотність та мовленнєвий вплив, практичне опанування мовними техніками міжособистісного спілкування, оволодіння основними засобами і прийомами переконання аудиторії під час прилюдного виступу.

2. Пререквізити. Вибірковий освітній компонент безпосередньо пов'язаний із вивченням різних аспектів мовнокомунікативної поведінки у ЗВО, а також із курсами української мови (за професійним спрямуванням) на всіх спеціальностях ВНУ імені Лесі Українки.

Постреквізити. Теоретичні знання й практичні навички, здобуті під час цього освітнього компонента, матимуть реальне продовження під час вивчення таких ОК, як «Стилістика та культура української мови», «Мовнокомунікативна діяльність у публічній сфері», інших дисциплін, які передбачають розгляд різних планів міжособистісного та корпоративного спілкування.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета курсу – сформулювати уявлення про систему спеціальних технік (приймів, засобів) ефективної мовної комунікації у професійній сфері та виробити навички послуговуватися ними у типових мовно поведінкових ситуаціях.

Основні завдання курсу:

- вивчення засад ефективної комунікації як науки про мовленнєвий вплив;
- підвищення рівня комунікативної компетентності студентів;
- удосконалення власного комунікативного стилю студентів і навичок емоційного інтелекту;
- практичне оволодіння вербальними і невербальними техніками ефективної комунікації в міжособистісному спілкуванні;
- ознайомлення з основними засобами переконання і техніками та прийомами впливу на аудиторію під час публічного мовлення.

4. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності:

- Здатність спілкуватися українською мовою усно та письмово на професійному рівні
- Здатність навчатися і застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність працювати в команді та автономно.

Фахові компетентності:

- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Здатність до організації ефективної ділової (зокрема міжкультурної) комунікації.

Програмні результати навчання

- Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
- Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанростильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Курс розвиватиме у здобувачів освіти *Soft Skills*, котрі дозволять їм бути успішними у майбутній професійній діяльності (вміння переконувати, знаходити підхід до людей, формувати навички лідерства, толерантного міжособистісного спілкування, роботи в команді, особистісного розвитку, управління часом, розвивати ерудованість, креативність, критично оцінювати якість виконуваних робіт тощо).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Лекції	Практ	Сам. роб.	Конс.	Контроль/ Бали
Змістовий модуль 1. Комунікативна грамотність та мовленнєвий вплив						
Тема 1. Техніки ефективного мовного спілкування в аспекті комунікативної грамотності	10	2		8		
Тема 2. Самопрезентація і самопросування в сучасному діловому світі	13		2	10	1	4
Тема 3. Бар'єри спілкування та прийоми їх подолання	17	2	2	12	1	4
Разом за модулем 1	40	4	4	30	2	8
Змістовий модуль 2. Мовні техніки міжособистісного спілкування						
Тема 4. Техніка «малої розмови» (small talk) у професійній та	17	2	2	12	1	4

непрофесійній комунікації						
Тема 5. Техніки активного слухання	13		2	10	1	4
Тема 6. Техніки формулювання запитань	13		2	10	1	4
Тема 7. Техніки конструктивної критики	15		2	12	1	4
Разом за модулем 2	58	2	8	44	4	16
Змістовий модуль 3. Засоби переконання і техніки впливу на аудиторію під час публічного мовлення						
Тема 8. Техніка мовлення. Засоби логіко-емоційної виразності виступу	17	2	2	12	1	4
Тема 9. Прийоми активізації уваги слухачів. Сторітелінг	18	2	2	12	2	4
Тема 10. Засоби переконання у структурі прилюдного виступу-презентації.	17		4	12	1	8
Разом за змістовим модулем 3	52	4	8	36	4	16
Види творчих робіт та ІНДЗ						
Розв'язування комунікативних задач						30
Створення та виступ-презентація (мініпроект)						30
Усього годин та балів	150	10	20	110	10	100

6. Самостійна робота

Самостійна робота передбачає опрацювання деяких теоретичних питань, зокрема тих, які не були розглянуті під час лекцій, а також виконують завдання до кожної теми практичного заняття, розміщені на платформі Moodle ВНУ імені Лесі Українки: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1513>

Тема чи вид діяльності	Кількість годин
Виконання практичних завдань і вправ на вміння послуговуватися запропонованими техніками мовного спілкування: «малої розмови» (small talk), активного слухання, формулювання запитань, я-висловлювання, «сендвічу», сторітелінгу.	20
Аналіз художніх текстів та фільмів, у яких використано різні техніки спілкування, оцінювання їхньої вмотивованості та комунікативних невдач	20
Моделювання ігрових ситуацій професійного та міжособистісного спілкування із застосуванням вивчених технік (вербальний і невербальний рівень)	20
Підготовка до тренінгів щодо використання технік ефективного мовного спілкування	20
Створення презентації на самостійно дібрану тему (професійна проблематика)	10

Підготовка прилюдного виступу (структурування, добір мовного матеріалу, робота над технікою та виразністю мовлення тощо) і його виголошення (на практичному занятті)	20
Разом	110

IV. Політика оцінювання

Засади поточного та підсумкового оцінювання у ВНУ імені Лесі Українки визначені в таких документах, як «Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» та «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки»

Політика викладача щодо студента. Студенти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття відповідно до розкладу. Консультації в позааудиторний час відбуваються щовівторка (15:00–16:00, корп. Н, каб. 304). Готуватися до практичних занять та контрольних заходів потрібно за виданням: Локайчук С. Техніки ефективного мовного спілкування: навчально-методичні рекомендації до вивчення вибіркової навчальної дисципліни. Луцьк, 2021. 44 с.

У разі змішаного або дистанційного навчання завдання до практичних занять розміщено в електронному курсі на платформі Moodle ВНУ імені Лесі Українки, зокрема, *Локайчук С. Техніки ефективного мовного спілкування*: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1513>

Оцінювання ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою і складається із суми балів за поточний контроль знань (максимум 100 балів). Поточне оцінювання відбувається на кожному практичному занятті.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач освіти самостійно виконує практичні завдання та самостійну роботу, вказує джерела чужих думок у випадку їхнього використання. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності визначена в Університеті Кодексом академічної доброчесності, та «Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни підсумкового контролю і ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії. Пропущені з поважних причин заняття можуть бути відпрацьовані під час консультацій або на платформі дистанційного навчання Moodle (URL: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1513>).

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового семестрового контролю – залік як результат набраних балів за поточне оцінювання. До творчих робіт належить розв’язування комунікативних кейсів (30 балів) та виступ-презентація мініпроєкту (30 балів).

Під час розв’язування комунікативних кейсів враховуємо такі критерії: 1) вмотивованість використання певної комунікативної техніки або поєднання кількох технік – 7 балів; 2) грамотність, багатство і логічність мовлення – 7 балів; 3) нестандартний підхід до вирішення, креативність – 7 балів; 4) невербальна поведінка – 4 бали; 5) інтонаційна різноманітність; елементи театралізації – 5 балів.

Під час виступу-презентації враховуємо критерії оцінювання публічної промови: 1) точне, цікаве формулювання назви теми: чинник актуальності і новизни теми – 2 бали; 2) ефектність вступу; інформаційна свіжість – 3 бали; 3) логічність розвитку теми; аргументація основних положень; контраргументація – 8 балів; 4) контакт з аудиторією; засоби активізації уваги слухачів; мистецтво цитування; афористичність мовлення; прийоми драматизації виступу; наочність – 8 балів; 5) невербальна поведінка оратора – 2; 6) стилістична виразність виступу; інтонаційна різноманітність; елементи театралізації; цікаві приклади – 7 балів.

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Різновиди та рівні комунікації.
2. Функції комунікації.
3. Вербальний і невербальний аспекти мовленнєвого впливу.
4. Роль самопрезентації і самопросування в сучасному діловому світі.
5. Основні техніки активного слухання.
6. Вербальна і невербальна поведінка під час активного слухання. Помилки активного слухання.
7. Техніки формулювання запитань.
8. Переформатування деструктивних запитань (звинувачень) у конструктивні.
9. Техніки відповідей на запитання.
10. Прийоми встановлення контакту з використанням малої розмови (
11. Прийоми підтримання розмови. Експертна зона співрозмовника.
12. Техніки малої розмови.
13. Комунікативні невдачі під час small talk.
14. Особливості техніки «Я-повідомлення». Помилки у «Я-повідомленні».
15. Техніка «гамбургера» у спілкуванні.
16. Типи бар'єрів спілкування. Рівні нерозуміння (фонетичний, семантичний (смысловий), стилістичний, логічний).
17. Прийоми подолання зовнішніх та внутрішніх бар'єрів спілкування.
18. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації.
19. Вербальні техніки залагодження конфлікту
20. Промовець і його аудиторія. Характеристики аудиторії.
21. Принципи інформування аудиторії

22. Мовні засоби переконування.
23. Маніпуляції в публічному виступі
24. Мовленнєві засоби впливу на аудиторію.
25. Техніка сторітелінгу в публічному спілкуванні.

VI. Шкала оцінювання знань

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VII. Рекомендована література

Основна

1. Абрамович С. Д., Чикарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.
2. Беба Ю. Вісім правил ефективної презентації. URL: <https://www.redbull.com/ua-uk/8-pravyl-efektyvnoyi-prezentatsiyi>
3. Борґ Дж. Мистецтво говорити: таємниці ефективного спілкування. Харків: Фабула, 2021. 304 с.
4. Величко О., Янковська Т. Ефективна комунікація: посіб. для працівн. апарату суду. Київ, 2010. 120 с.
5. Картер А. Не бійся спитати: 10 кроків до вдалих переговорів /перекл. з англ. Київ: Лабораторія, 2021. 222 с.
6. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. 2-ге вид. Київ: Наш формат, 2021. 184 с.
7. Локайчук С. Техніки ефективного мовного спілкування. Навчально-методичні рекомендації до вивчення вибіркової навчальної дисципліни. Луцьк, 2021. 44 с.
8. Genre and the New Rhetoric / Eds. A. Freedman, P. Medway. London, 1994. 199 p. URL: [library.mibckerala.org/lms_frame/eBook/Criticism/%5BAviva_Freedman,_Peter_Medway%5D_Genre_In_The_New_Rh\(BookFi.org\).pdf](http://library.mibckerala.org/lms_frame/eBook/Criticism/%5BAviva_Freedman,_Peter_Medway%5D_Genre_In_The_New_Rh(BookFi.org).pdf)
9. Borg J. Talkability. Discover the secrets of effective conversation. Hariow: Pearson 2016. 232 p.

Додаткова

1. Голубев В. Ефективність: для тих, хто працює з інформацією. 2-ге вид., зі змін. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 160 с.

2. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: підручник. 2-ге вид., допов. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 496 с.
3. Локайчук С. Метод сторітелінгу в курсі «Українська мова за професійним спрямуванням». *Пріоритетні напрями сучасної лінгводидактики (до 90-ї річниці з дня народження Лариси Павлівни Рожило)*. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. С. 106–108.
4. Локайчук С.М. Техніка «малої розмови» (small talk) у професійній комунікації. *Актуальні проблеми сучасної науки: матер. IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* Київ, 2021. С. 42–43.
5. Оге Л.-Ю. Нерру –herру: п'ять кроків до порозуміння будь з ким. Харків, 2019. 191 с.
6. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доп. Київ: Знання, 2006. 291 с.
7. Стахів М. Український комунікативний етикет : навч.-метод. посіб. Київ: Знання, 2008. 245 с.
8. Флемінг К. Говорити легко та невимушено: як стати приємним співрозмовником. Харків, 2021. 240 с.
9. Robert J. Essays on classical rhetoric and modern discourse. *Southern Illinois University Press*. 2008. P. 57-62.